

Затверджую

Проректор з наукової роботи

Національного університету

"Львівська політехніка"

доц. проф. Іван ДЕМІДОВ

2024 р.

Висновок

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
«Удосконалення управлінських механізмів реалізації політики соціального захисту на
регіональному рівні»**

**здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
(галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування)**

Грени Тараса Ярославовича

міжкафедрального наукового семінару Навчально-наукового інституту адміністрування,
державного управління та професійного розвитку

1. Актуальність теми дисертації

У сучасних умовах становлення та захисту української державності, здійснення реформи децентралізації та розвитку ринкових відносин всі категорії громадян України потребують гарантій соціального захисту; особливо ті, що належать до пільгових категорій населення. Зростає актуальність потреби в тому, щоб результативно надавати соціальний захист, зумовлений погіршенням добробуту населення на тлі економічних та соціальних трансформацій під час військових викликів та загроз, за яких багато громадян опинилися за межею виживання. Зростає соціальне й майнове розшарування, що спричиняє розбалансування забезпечення головних соціальних запитів громадян. Особливо актуальним питанням є загострення потреби громадян у соціальному захисті внаслідок збройної агресії російської федерації на території України.

Впродовж останніх років зросла кількість пенсіонерів за віком, вимушено переселених осіб, осіб з інвалідністю, що ставить перед державою вимогу забезпечити соціальні гарантії та налагодити дієву соціальну допомогу цим категоріям. Важливу роль у системі державного соціального захисту відіграє соціальна допомога. Це турбота держави про людей, котрим потрібна підтримка, допомога, зважаючи на вік, стан здоров'я, спеціальний стан, а також малозабезпеченість. Таким чином, функція соціальної допомоги – це полегшення матеріального становища осіб, незважаючи на їхню трудову діяльність.

В Україні соціальний захист здійснюється за допомогою соціального забезпечення економічно активних громадян (через соціальне страхування); пенсійного забезпечення; соціальної допомоги найвразливішим верствам; матеріальної допомоги сім'ям, що мають дітей; компенсації, індексації та пільг населенню; соціального обслуговування тощо.

Механізм посилення інтеграції в світову економічну спільноту визначає значну кількість необхідних змін у системі управління державою, складова якої – соціально-економічна система, ґрунтуючись на ідеї сполучення економічної результативності як ефекту дієвості ринкових сил і соціального компромісу. Таким чином, пошуки дієвих механізмів та ефективних методів діяльності системи соціального захисту в умовах децентралізації – невідкладний напрям наукових досліджень й актуальне практичне завдання.

Теоретико-методологічні засади та загальні питання щодо недоліків та шляхів удосконалення системи соціального захисту вивчалися такими науковцями: про сервісну роль держави – В. Гапочка, В. Лаврухін, А. Помаза-Пономаренко, Г. Русак, Т. Семигіна, А. Сіленко, П. Петровський; про політику соціального захисту – В. Бідак, К. Бліщук, Л. Ваховський, О. Волошина, М. Ковальова, О. Кришень, А. Ліжевський, Л. Павлова; про механізми реалізації політики соціального захисту та соціальної безпеки – В. Баштанник, О. Білик, А. Гудзь, О. Данилюк, О. Сидорчук, О. Новікова; про соціальний захист в умовах воєнного стану –

С. Миколюк, В. Саричев, В. Семенов, Ю. Рагуліна, Н. Статівка; про адаптацію європейського досвіду соціального забезпечення для України - О. Білозір, Л. Малога, В. Николаєва.

Незважаючи на значні наукові розробки у даній сфері, необхідним є комплексне дослідження реалізації політики соціального захисту. Зважаючи на це, постає методологічна необхідність дослідити актуальні наукові та прикладні проблеми публічного управління у сфері соціального захисту в сучасних умовах розвитку сервісної держави.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертаційна робота відповідає науковому напряму кафедри регіонального та місцевого розвитку. Дослідження проведено в межах науково-дослідних робіт Національного університету «Львівська політехніка», зокрема за темами: «Державне стимулювання розвитку об'єднаних територіальних громад і підвищення рівня їх спроможності» (ДР №0119U100783; ДО № номер 0222U001134); «Об'єднані територіальні громади: концепція відповідальності та спроможності» (ДР № 0119U100911; ДО № 0221U103957) в межах комплексного наукового проекту Національної академії державного управління при Президентіві України «Державне управління та місцеве самоврядування», у якій автор, як виконавець, досліджував удосконалення управлінських механізмів реалізації політики соціального захисту на регіональному рівні.

Робота виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри регіонального та місцевого розвитку Національного університету «Львівська політехніка» за темою «Наукові засади забезпечення сталого розвитку територіальних громад і територій в умовах національних викликів та повоєнного відновлення України» (номер державної реєстрації № 0124U000016). Зокрема, дисертантом запропоновано комплексну систему удосконалення механізмів реалізації політики соціального захисту на регіональному рівні, яка передбачає удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансово-економічного механізмів з метою сприяння покращенню якості життя громадян, забезпечення більшої соціальної справедливості та стабільності у суспільстві (Акт про впровадження від 03.05.2024 р.).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які характеризуються новизною і становлять цінність для розвитку науки державного управління, отримані автором самостійно.

Дисертаційна робота є самостійною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до розробки теоретичних і методичних положень та рекомендацій щодо удосконалення управлінських механізмів реалізації політики соціального захисту на регіональному рівні.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Вважати, що наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи є достовірними та обґрунтованими, оскільки вони підтверджуються фактичними даними, добре узгоджуються з теоретичними положеннями та перевірені в ході розробки рекомендацій. Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень, отриманих результатів, висновків та сформованих рекомендацій підтверджується використанням автором загальнонаукових методів дослідження.

Теоретико-методологічна основа реалізації дослідницької мети включає наступні загальнонаукові і спеціально-наукові методи, серед яких: аналіз та синтез – для деталізації об'єкта дослідження; узагальнення – для розкриття теоретико-методологічних засад публічного управління у сфері соціального захисту у сучасних умовах; порівняльний метод та систематизація – для вивчення базових понять дослідження; системний метод – для розкриття концептуальних основ публічного управління у сфері соціального захисту у контексті реформування місцевого самоврядування; логічний і діалектичний методи та комплексний і

системний підходи – для вдосконалення понятійного апарату дослідження; методи прогнозування та екстраполяції – при здійсненні прогнозування ефективності публічного управління у сфері соціального захисту на регіональному рівні; метод моделювання – для розроблення напрямків удосконалення управлінських механізмів реалізації політики соціального захисту на регіональному рівні; метод логічної конкретизації – для теоретичного узагальнення й формулювання висновків та пропозицій. А також підтверджуються апробацією основних положень та результатів дослідження на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях.

5. Ступінь основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

Наукова новизна результатів дослідження полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні управлінських механізмів реалізації політики соціального захисту та розробленні перспективних напрямів її удосконалення на регіональному рівні, що конкретизовано у низці наукових положень, де:

уперше:

– запропоновано комплексну систему удосконалення механізмів реалізації політики соціального захисту на регіональному рівні, яка орієнтована на забезпечення соціального захисту населення окремих регіонів відповідно до їхніх внутрішніх потреб, зокрема з урахуванням наслідків російської воєнної агресії, на основі розвитку сервісної системи надання соціальних послуг населенню. Комплексна система передбачає вдосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансово-економічного механізмів через розробку і впровадження відповідних стандартів, диференціацію підходів до соціального захисту різних категорій населення, раціоналізацію структури інституцій і диверсифікацію джерел фінансування соціальних програм тощо, що в сукупності забезпечить більшу соціальну справедливість і стабільність у суспільстві;

удосконалено:

– змістовно-понятійний апарат науки публічного управління через уточнення понять: «соціальний захист населення», під яким запропоновано розуміти одну зі складових діяльності держави, у контексті якої реалізуються законодавчо визначені економічні, соціальні, юридичні гарантії та права громадянина, практичне втілення яких забезпечують державні соціальні інститути та установи, усунення соціальних ризиків в умовах національного фінансового перерозподілу, впливу руйнівних наслідків збройної агресії, що передбачає реалізацію сукупності взаємодіючих суспільно-державних правових, фінансово-економічних, організаційних заходів, спрямованих на забезпечення високої ефективності діяльності інституцій у сфері соціального захисту населення; «регіональна політика соціального захисту» трактується як окремий вид соціальної політики, що здійснюється на регіональному рівні з метою забезпечення соціального захисту населення певних регіонів відповідно до потреб та запитів громадян, зважаючи на соціально-економічний розвиток та фінансові можливості, дотримуючись національних стандартів, визначених законодавством України та міжнародних норм і, на відміну від існуючих підходів, підкреслює необхідність диференціації та уточнення соціальної політики на рівні регіонів – регіональної соціальної політики; «механізм реалізації політики соціального захисту» як об'єкт публічного управління визначається як спосіб впливу органів публічної влади на політику соціального захисту, який забезпечує максимальний ефект та точно реалізує визначені цілі публічного управління, що підкреслює необхідність застосування комплексного підходу та координації дій різних учасників, відповідає сучасним вимогам до ефективного управління та досягнення конкретних результатів, сприяє підвищенню прозорості та відповідальності в управлінні соціальною сферою;

– класифікацію механізмів соціального захисту (інституційний, правовий, фінансово-економічний), а саме доповнено інформаційно-організаційним та сервісно-орієнтованим. Інформаційно-організаційний механізм реалізації політики соціального захисту складається з комплексу інструментів, правових норм і принципів, які регулюють зміст та процес здійснення політики соціального захисту в умовах цифровізації та поширення цифрових та мережевих технологій; сервісно-орієнтований механізм трактується як система чітко регламентованих дій та заходів, які виконують спеціальні державні заклади щодо надання соціальних послуг з метою задоволення потреб споживачів цих послуг. На відміну від існуючих підходів, зазначена

пропозиція враховує важливість ефективної організації інформаційних процесів та надання якісних соціальних послуг в напрямі їх перетворення на зручні онлайн сервіси;

набули подальшого розвитку:

– напрями забезпечення соціального захисту у контексті державної стратегії подолання бідності, що передбачає необхідність впорядкування законодавчо-нормативної бази, зокрема врегулювання спірних положень та зосереджує увесь масив регулюючих положень у межах одного Соціального кодексу; створення умов для забезпечення самостійного захисту громадян; забезпечення паритетності фінансування програм у сфері соціального захисту на різних рівнях. Це дозволить забезпечити на достатньому рівні сучасні потреби та виклики у сфері соціального захисту, першочергово, які пов'язані із руйнівними наслідками війни та потребами прискореної євроінтеграції;

– заходи інформаційного забезпечення соціального захисту, у контексті якого необхідно: реалізувати технологічні та інноваційні проекти (створення єдиної електронної бази реципієнтів соціальної допомоги, пільг, соціальних послуг); провести інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення щодо здійснення заходів публічного управління у сфері соціального захисту; розробити дієві інформаційні заходи запобігання соціальному сирітству, безпритульності та бездоглядності дітей. Цей підхід відображає сучасні тенденції та виклики у сфері соціального захисту, враховуючи нові можливості інформаційного суспільства, оскільки вони спрямовані на покращення доступності та ефективності соціальних послуг і заходів соціального захисту.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

1. Публікації у наукових фахових виданнях України

1. Грень Т.Я. Суспільно-політична стабільність як запорука ефективної політики соціального захисту. *Право та державне управління*. №2, 2023. С. 103-108. Режим доступу: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2023/15.pdf

2. Грень Т.Я. Особливості реалізації політики соціального захисту територій в умовах війни. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Публічне управління та адміністрування. Том 33 (72) № 6 2022. С.80-84.

Режим доступу: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/13.pdf

3. Грень Т. Я. Організаційний механізм забезпечення політики соціального захисту та проблеми його реалізації на регіональному рівні // *Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека»*. — 2024. — №2. <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2024-2-9680> Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/issues/administration2024/2/9680>.

4. Грень Т.Я. Прогнозування ефективності публічного управління у сфері соціального захисту на регіональному рівні. // *Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека»*. — 2024. — №5. <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2024-5-9864> Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/issues/administration2024/5/9864>

2. Опубліковані праці апробаційного характеру

1. Грень Т. Я. Особливості забезпечення соціального захисту на регіональному рівні. *The world of science and innovation: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (21-23 квітня 2021 Канада, Торонто)*. - С. 328-333. Режим доступу: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/04/WORLD-SCIENCE-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-21-23.04.2021.pdf>

2. Грень Т. Я. Сучасні реалії соціального захисту в Україні. *Матеріали I міжнародної науково-практичної конференції Таврійського національного університету до 160-ї річниці від дня народження В. І. Вернадського, 16–17 березня 2023 року м. Київ, Україна*. С. 80-84. Режим доступу: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37049/Shmalei.pdf?sequence=1>

3. Грень Т.Я., Сидорчук О.Г. Питання соціального захисту на регіональному рівні. *Перспективи регіонального та місцевого розвитку: матер. 2-ї конференції молодих учених (23 листопада 2023 р., м. Львів) / упорядн.: Матвійшин Є.Г., Бліщук К.М.* – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2023. – 213 с. С. 15-17. Режим доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2023/pages/22148/materiali-konferencii-molodikh-vchenikh23zhovtnya2023.pdf>

4. Грень Т. Світові моделі соціального захисту населення: кращий досвід для України . Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні: матер. наук.-практ. конф. (19 квітня 2024 р., м. Львів) / упорядн.: Буник М. З., Бліщук К. М., Федорчак О. В, Худоба О. В. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2024. – 279 с., С. 25-28. Режим доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2023/pages/22148/iadu19042024-ostanne.pdf>

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

Основні положення та висновки дисертаційного дослідження були представлені у доповідях та обговорені на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях: The world of science and innovation: VIII Міжнародна науково-практична конференція (21-23 квітня 2021 Канада, м. Торонто); I Міжнародна науково-практична конференція Таврійського національного університету до 160-ї річниці від дня народження В. І. Вернадського (16–17 березня 2023 року м. Київ, Україна); «Перспективи регіонального та місцевого розвитку» 2-га Конференція молодих учених (23 листопада 2023 р., м. Львів), Міжнародна науково-практична конференція «Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні» (19 квітня 2024 р., м. Львів).

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Основні положення і результати дисертації можуть використовуватися в навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» та застосовуватися під час викладання дисциплін для студентів галузі знань 28 *Публічне управління та адміністрування* за спеціальністю 281 *Публічне управління та адміністрування*.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні теоретичних і практико-орієнтованих положень, оформлених у конкретні пропозиції, які можуть бути реалізовані й узяті за основу подальшого удосконалення публічного управління у сфері соціального захисту на регіональному рівні. Розроблені теоретичні та практичні висновки, а також рекомендації, можуть бути використані в різних сферах діяльності, зокрема у наукових дослідженнях, програмах та проектах державних органів, науково-дослідних установах, освітніх закладах і центрах підвищення кваліфікації у сфері публічного управління. Висновки та рекомендації, запропоновані в роботі, можуть стати основою для оптимізації інструментарію публічного управління в сфері соціального захисту на регіональному рівні.

Окремі положення дисертаційної роботи використано в практичній діяльності: Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Довідка від 16.02.2021 р. № 19/09-05); Волинської обласної ради (Довідка від 28.03.2024 р. № 434 /51/2-24); Львівської обласної військової адміністрації (Довідка від 01.04.2024 р. №5/36-3667/0/2-24/1-10).

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертаційна робота Греня Тараса Ярославовича на тему «Удосконалення управлінських механізмів реалізації політики соціального захисту на регіональному рівні» складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Дисертаційна робота за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

11. З урахуванням зазначеного, на міжкафедральному науковому семінарі Навчально-наукового інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку ухвалили:

11.1. Дисертація Греня Тараса Ярославовича на тему «Удосконалення управлінських механізмів реалізації політики соціального захисту на регіональному рівні» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання щодо науково-теоретичного обґрунтування управлінських механізмів реалізації політики соціального захисту та розробленні перспективних напрямів її удосконалення на регіональному рівні, що має важливе значення для галузі знань 28 *Публічне управління та адміністрування*.

11.2. Основні наукові положення, методичні розробки, висновки та практичні рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, логічні, послідовні, аргументовані, достовірні, достатньо обґрунтовані. Дисертація характеризується єдністю змісту.

11.3. У 8-ми наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з них, 4 публікації у наукових фахових виданнях України, 4 публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

11.4. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, зі змінами).

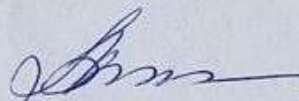
11.5. Дисертація є результатом самостійних досліджень, не містить елементів фальсифікації, компіляції, плагіату та запозичень, що констатує відсутність порушення академічної доброчесності. Використання текстів інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела.

11.6. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Греня Тараса Ярославовича дисертація «Удосконалення управлінських механізмів реалізації політики соціального захисту на регіональному рівні» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували:

за	-	21 (двадцять одна особа)
проти	-	немає
утримались	-	немає

Головуючий на
міжкафедральному науковому семінарі,
д.н. держ упр., професор,
професор кафедри публічного врядування

 Петро ПЕТРОВСЬКИЙ

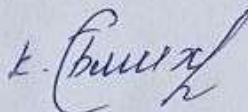
Рецензенти:

д.н. держ упр., професор,
професор кафедри адміністративного та
фінансового менеджменту

Олена БЛИК

к.е.н., доцент,
доцент кафедри регіонального та
місцевого розвитку

Катерина БЛЩУК

Відповідальний
в ІАДУ за атестацію PhD,
доктор філософії,
доцент кафедри адміністративного та
фінансового менеджменту

Юрій ДЗЮРАХ

"16" травня 2024 р.